

Kontokki
Akonlahti
Artemjev

Sn. **Artemjeff** palautuu venäjänkieliseen muotoon **Artemjev**. Sukunimi on johdettu venäläisestä ristimänimestä **Artjom**.¹

Vuoden 1890 rippikirjassa esiintyvät **Kontokin kunnan Akonlahdessa** asukkaiden sukunimet ja niiden suomenkieliset vastineet, mm. **Artemjev 6 henkilöä**.²

1. Arttemjev Lari	A.Te.A.	2
2. Huotarini Ohkenie	A.Te.A.	2
1.1. Poutanen Onussa Larintyttö	A.Te.A.1.	3
1.2. Artemjev Jyrki Larinpoika	A.Te.A.2.	3
1.3. Nykänen Hoto Larintyttö	A.Te.A.3.	4
1.4. Artemjev Iova Larinpoika	A.Te.A.4.	4
1.5. Riikonen Oksenie Larintyttö	A.Te.A.5.	5
Artemjev Nikolai Jyrinpoika	A.Te.A.2.1.	5
Artemjev Viktor Jyrinpoika	A.Te.A.2.2.	5
Artemjev Poris Jyrinpoika	A.Te.A.2.3.	5
Artemjev Tamara Jyrintyttö	A.Te.A.2.4.	5
Artemjev Mari Jyrintyttö	A.Te.A.2.5.	5
Artemjev Iro Jyrintyttö	A.Te.A.2.6.	5
Artemjev Okku Jyrintyttö	A.Te.A.2.7.	5
Artemjev Sirkei Jyrinpoika	A.Te.A.2.8.	6
Rahikainen Moarie Iovantyttö	A.Te.A.4.1.	6
Tampio Matro Iovantyttö	A.Te.A.4.2.	6
Rahikainen Mikko Iovanpoika	A.Te.A.4.3.	6
Kirjonen Iita Iovantyttö	A.Te.A.4.4.	6
Ahtonen Palaka Iovantyttö	A.Te.A.4.5.	6
Huotari Anni Iovantyttö	A.Te.A.4.6.	7
Artemjev Iipi Iovanpoika	A.Te.A.4.7.	7
-----		7
Artemjev Jeremei Poavilanpoika	A.A.	7
-----		7
Artemjev Poavila	A.Te.A.1.	7
Aalto Iivana Poavilanpoika	A.Te.A.1.1.	7
Aalto Akei Poavilanpoika	A.Te.A.1.2.	8
Artemijev Safron Poavilanpoika	A.Te.A.1.3.	8
Artemijev Huotari Poavilanpoika	A.Te.A.1.4.	9
-----		9
Artemijev Moisei	A.Te.A.1.	9
Artemijev Taavetti Moiseinpoika	A.Te.A.1.1.	9
Arttemjev Ohvo Moiseinpoika	A.Te.A.1.2.	9
Kössijev Olga Ohvontyttö	A.Te.A.1.2.1.	10
-----		10
Artemjev Maksima	A.Tu.A.1	10
Vatanen Okahvie	A.Tu.A.2.	11
Artemjev Iivana Maksimanpoika	A.Tu.A.1.1.	11
-----		12
Remsu Outi	A.Tu.A.	12
-----		12

1. Arttemjev Triihpo	A.Na.A.	13
1.1. Arttemjev Maksima Triihponpoika	A.Na.A.1.	13
1.2. Artemjev Riiko Triihponpoika	A.Na.A.2.	13
Samatajev Palaka Maksimantyttö	A.Na.A.1.1.	13
-----		14
Artemjev Stahvei	A.1.	14
Artemjev Nikolai Stahveinpoika	A.1.1.	14
-----		14

1. Arttemjev Lari

A.Te.A.

Synt. n. 1809, Akonlahti, Tetriniemi

Kuollut 1890 Paattene

Puoliso: Tatjana Jehrontytär

Lapset: Onussa, Jyrki, Hoto, Iova ja Oksenie

Lari Arttemjeff

Laulanut Meriläiselle.

Lähde: Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 1, s XXXI.

Arttemjeff Lari; Tetrin.

”Arttameni Lari” oli syntynyt ja kasvanut Akonlahden Tetriniemessä, uudispaikalla, joka on Akonlahdesta käsin saanut eläjänsä V. 1889 80:n ikäinen. Kuollut isältään. Ei ollut tunnettu runo- eikä taikaniekka. V. 1908 mainittiin vuosia sitten kuolleen Poadenessa, jonne oli vaimoineen mennyt ”piänelolle”.

Lähde: Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4, s. 1081.

Lari Artemjev (Karjalassa: Arttameni Lari) on syntynyt ja elänyt Akonlahden Tetriniemessä.

Kuollut jo aikoja sitten Paatenen kylässä, jonne vaimoineen oli mennyt ”piänelolle”. Larin poika elää vielä kotipaikalla. Lari ei ollut tunnettu runo- eikä taikaniekka.

Lähde: Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s 51.

Tetriniemi oli Sappovaaraa hyvän joukon suurempi kylä. Sekin oli saanut ensimmäiset asukkaansa Akonlahdesta. Viime vuosisadalla siellä eläneen Lari Artemjevin eli Arttameisen – v. 1889 80-vuotias – kerrottiin syntyneen uudispaikalla. Loitsuja taitaneen Larin elämä oli ankeaa, sillä hänen piti perheineen lähteä >>piänelolle>>, apua etsimään, Paateneeseen, jossa hän kuolikin.

Lähde: Kaukonen Väinö. Kansanrunon Kauko-Karjalaa ja Kalevalan synty, s. 94.

Akonlahti

Sappovaara

2. Huotarini Ohkenie

A.Te.A.

(o.s. Artemjev = Rahikainen)

Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: 1.1. Huotarini Hilippä Petrinpoika

A.Sa.H.gh

(Rokka-Hilippä)

Synt. n. 1838

Lapset: Tatjana ja Iivana

Sappovaaran ja Tetriniemen asukkaiden läheiset sukulaisuussuhteet ja myös runoperinteiden yhdistyminen ilmenevät siinäkin, että >>Rokka-Hilipän>> vaimo oli **Lari Artemjevin sisar**.³

Vuokinsalmi **Talo 1**

Markenniemi

(Kuupporin Mikittä)

1.1. Poutanen Onussa Larintyttö

A.Te.A.1.

(Onussa Artemjeva)

Synt. n. 1843, Akonlahti, Teriniemi

Puoliso: Poutanen Mikittä

Vus.B.1.

(Mikittä Bogdanov)

Synt. n. 1828, Vuokinsalmi

Lapset: Ortjo, Outi, Marke, Moarie, Iivana ja Iro

Mikitän talo sijaitsi Vuokinsalmen kylässä Iivonniemellä, jota myöhemmin kutsuttiin Mikitän pojan mukaan Markenniemeksi, vähän erillään muista kylän taloista, lähimpänä Suomen rajaa. Talo oli Vuokinsalmen kylän ensimmäinen punamullalla sivelty talo, ja se erottui selvästi Hietajärven vastarannalle, Huovisten asuinsijoille.

Mikittä Poutanen lienee syntynyt noin vuonna 1828, päätellen siitä, että hän kuoli yli 80-vuotiaana Iron ollessa 17-18-vuotias. Mikittä oli Onussan kanssa naimisiin mennessä leski, ja hänellä oli kaksi poikaa edellisestä avioliitosta, Simana (Timana) ja Petri. Simana kuoli Vienan Kemiin sotaväessä ollessaan. Petri oli naimisissa Akonlahden Nakrisahossa; hän hukkui kalastusmatkalla.

Onussa oli 15 vuotta nuorempi miestänsä. Hän oli Arttameisen Larin ja Jehron Tatjanan tytär Akonlahden Teriniemestä. Hänen sisariaan olivat Hoto Nykänen ja Sappovaaran Rokka-Hilipän Akonlahden ensimmäiseksi opettajaksi mainittu, Ieva, joka vei Huosiusvaarasta Annin, ja Larin Jyrki, josta kirjassa Akonlahden arkea ja juhlaa on muutama maininta.

Arttameisen Larilla oletetaan olleen myös pari tyttärtä Paatenessa. Näistä mahdollisista tädeistään mummoni ei tiennyt mitään, mutta yhteyksiä Paateneeseen perheellä oli. Mummon vanhin veli Orjo oli siellä työssä ja eno Stahvei kävi siellä koulua.

Mummoni oli hyvin selvillä äitinsä Onussan sukujuurista, mutta isästään hän ei osannut keroa pajonkaan. Hän sanoi kuitenkin, että Huovisen Miinaa nimitettiin heillä serkuksi ja ”Saavisessa oli, en tiedä, kummanko oli äidin vai isän setä, tais olla isän puolesta, ukkolaksi sanottiin sitä Saavisen taloa, vanhaa mummoa teättingäksi. Sukulaisie oli. Ontrein tyttö oli Saavisen Olekseis kanssa naimisissa...” Saavisessa kastettiin myös isäni Alekski vuonna 1921, kun pappia ei muuten ollut saatavilla. (Saavisen taloa kutsuttiin vävyn mukaan Saaviseksi; Ontrei oli Huovisia.

Lähde: Karjalan Heimo n:o 5-6/1989, s. 76-77. Raija Lesonen; Vanha Viena mustelee (8) Kuvia Niskajärven Lesosten elämästä ja elämänvaiheista.

Akonlahti

Tetriniemi Talo 1

(Larin Jyri)

1.2. Artemjev Jyrki Larinpoika

A.Te.A.2.

Puoliso: 5.1.5. Bogdanov Okku Uljaksentyttö

A.Te.B.5.

Synt. 10.08.1868, Akonlahti, Tetriniemi

Lapset: Iova, Nikolai, Viktor, Poris, Tamara, Mari, Iro, Okku ja Sirkei

Artemjev Okku, Kuhmo, Teriniemi. ⁴

Akonlahti Tetriniemi

15.1. Larin Jyri

Lari Artemjeff, aviopuoliso Okku os. Bogdanoff.Lapset: Tamara, Mari, Iro, Okku, Sirkei, Nikolai, Viktor, Boris.

Akonlahdessa annetut oleskeluluvat vuonna 1942

Nro 103 Antopäivä 7.03. **Artemjev Akuliina**, vanhus, synt. 10.8.68, Tetriniemi. ⁵

80-vuotias Okku eli Okahvie Artemjeff o.s. Bogdanoff Tetriniemestä (kuva s. 149). Okulta Väinö Kaukonen kirjoitti 1943 Meren kosijat, häävirsien katkelmia sekä muutamia loitsuja. Akonlahti. 1943.

Lähde: Jyrinoja Vilho. Akonlahden Arkea ja Juhlaa, s. 149.

Sota-aikana v. 1943 minulla oli tilaisuus haastatella Okku Artemjevia, Tetriniemessä syntynyttä ja siellä ikänsä elänyttä 80-vuotiasta vanhusta. Ylväsryhtinen Okku, o.s. Bogdanov, lauloi minulle runon Vedenkantaja-Annista ja muisti katkelmia häärunoista ja useita loitsuja. Hänen läheisiä sukulaisia, Nato (miehen sisar), oli Miinoan hyvä laulaja Otkenie Riikonen.

Lähde: Kaukonen Väinö. Kansanrunon Kauko-Karjalaa ja Kalevalan synty, s. 94-95.

Akonlahti

Nykyttilä

1.3. Nykänen Hoto Larintyttö

A.Te.A.3.

(Hoto Artemjev)

Synt. 07.10.1866, Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: Nykänen

Onussa oli 15 vuotta nuorempi miestänsä. Hän oli Arttameisen Larin ja Jehron Tatjanan tytär Akonlahden Teriniemestä. Hänen sisariaan olivat Hoto Nykänen.

Lähde: Karjalan Heimo n:o 5-6/1989, s. 76-77. Raija Lesonen; Vanha Viena mustelee (8) Kuvia Niskajärven Lesosten elämästä ja elämänvaiheista.

Akonlahdessa annetut oleskeluluvat vuonna 1942

Nro 62 Antopäivä 24.02. Nykänen Hoto, vanhus, synt. 7.10.66, Nykyttilänranta. ⁶

N:o 202 Luvanantoaika 21.9.43, Nykänen Hoto, maanv. leski. Synt. 7.10.-66, Kotipaikka Akonlahti. ⁷

Hoto Nykänen, 74v. Mies ja oma lapsi kuolleet. Kasvattanut 3 sukulaislasta, joista yksi otettu puna-armeijaan, toinen(tyttö) jäänyt metsästysmatkalle, kolmas nuorin kotona. Omisti ennen 3 lehmää, mutta kolhoosi vei niistä 2. Sai eläkettä 20 ruplaa. Syys-Lokakuu 1941. Akonlahti ⁸

Akonlahti

Tetriniemi

1.4. Artemjev Iova Larinpoika

A.Te.A.4.

(Rahikainen)

Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: Huovinen Anni Ontreintyttö

Kuj.H.3.1.2.

Synt. 1870, Kuhmo, Huosiesvaara

Lapset: Moarie, Matro, Mikko, Iita, Palaka, Anni ja Iivana

Hänen sisariaan olivat Akonlahden ensimmäiseksi opettajaksi mainittu, **Ieva**, joka vei Huosiusvaarasta Annin

V.2. Anni (s. 1870) avioitui Akonlahden Tetriniemestä kotoisin olevan Arttemjevin Ievan kanssa. Heillä oli seitsemän lasta; Moarie, Matro, Mikko, Iita, Palaka, Anni ja Iivana. Heistä on vähemmän tietoa. Moarien tiedetään olleen ensimmäisen maailmansodan aikoihin Muurmannin rataa rakentamassa ja avioitui siellä piismalahtelaisen leskimiehen kanssa. Matro avioitui kuhmolaisen Kalle Tampion kanssa. Mikko oli mukana Karjalan sodassa. Tuli Kuhmoon v.1921 ja otti

nimekseen Rahikainen. Iita oli aluksi palveluksessa Kuhmossa. Meni sitten Kemiin, jossa avioitui Venäjän keisarillisen armeijan vääpeli Ville Kirjoson kanssa. Myöhemmin Iita siirtyi Ruotsiin. Palaga (s. 06.05.1909) Palaka oli 12-vuotias, kun perhe pakeni Suomeen. Palaga palveli eri taloissa Kuhmossa ja avioitui lopulta Anni tätinsä (ks V.7) leskeksi jääneen miehen Iivana Vasilinpoika Ahtosen kanssa. Annin tytär Anni (s. 1870, k ?) avioitui Jussi Huotarin kanssa Kuhmon Joutsensalmelle. Anni kuoli tapaturmaisesti, tapahtuma-aika ei tiedossa. Ivan eli Iipi hukkuu alle kymmenvuotiaana.

Lähde: Pusin, Sirkka. Huovisen suvun juuret vuodesta 1760 alkaen.

Heidän lapsiaan lienee ollut Iova Rahikainen eli Artemjev, joka suuren osan elämänsä vietti Paatenessa ja sitten Tetriniemessä kertoi runonkerääjälle sikäläisistä tavoista ja runoista.

Lähde: ¹ Kaukonen Väinö. Kansanrunon Kauko-Karjalaa ja Kalevalan synty, s. 94.

Seuraava ikäjärjestyksessä oli Anni, jonka nai Tetriniemestä Ieva Artemjev. Sitä ennen Anni oli mennyt miehelle Vuokinsalmeen, vaan mies kun sattui >>ruuna olomah>>, niin Anni läksi pois, vaikka talo oli rikas ja vain yksi poika talossa. Annilla ja Ievalla oli useita perillisiä: Moarie, Matro, Mikko, Iita, Palaka, Anni ja Iipi.

¹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 122.

Miinoa Talo 4

1.5. Riikonen Oksenie Larintyttö

A.Te.A.5.

(Oksenie Artemjeva)

Synt. 25.02.1875, Tetriniemi

Puoliso: Riikonen Mikko Jaakonpoika

Min.R.1.1.

Synt. 02.12.1869, Miinoa

Miinoassa oli toinenkin Mikko Riikonen, >>Joakkonen Mikko>> samanikäinen mies, joka kuitenkin ei osannut – tai ei tahtonut minulle esittää – runoja. Sensijaan hänen vaimonsa Oksenie, Tetriniemen Okku Artemjevin jo mainittu nato, lauloi Lunastettavasta neidosta ja Vedenkantaja – Annista sekä useita häävirsiä ja tunnelmarunoja sekä luki loitsujakin.

Lähde: Kaukonen Väinö. 1984. Kansanrunon Kauko-Karjalaa ja Kalevalan synty, s. 116.

Sota-aikana v. 1943 minulla oli tilaisuus haastatella Okku Artemjevia, Tetriniemessä syntynyttä ja siellä ikänsä elänyttä 80-vuotiasta vanhusta. Ylväsryhtinen Okku, o.s. Bogdanov, lauloi minulle runon Vedenkantaja-Annista ja muisti katkelmia häärunoista ja useita loitsuja. Hänen läheisiä sukulaisia, Nato (miehen sisar), oli Miinoan hyvä laulaja Otkenie Riikonen.

Lähde: Kaukonen Väinö. 1984. Kansanrunon Kauko-Karjalaa ja Kalevalan synty, s. 94-95.

Artemjev Nikolai Jyrinpoika

A.Te.A.2.1.

Artemjev Viktor Jyrinpoika

A.Te.A.2.2.

Artemjev Poris Jyrinpoika

A.Te.A.2.3.

Artemjev Tamara Jyrintyttö

A.Te.A.2.4.

Artemjev Mari Jyrintyttö

A.Te.A.2.5.

Artemjev Iro Jyrintyttö

A.Te.A.2.6.

Artemjev Okku Jyrintyttö

A.Te.A.2.7.

Artemjev Sirkei Jyrinpoika

A.Te.A.2.8.

Rahikainen Moarie Iovantytö

A.Te.A.4.1.

(Artemjeva)

Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: Rahikainen

Pis.R.1.

Piismalahti

Lapset: Hilippä

Moarie oli maailmansodan aikaan Muurmannin rataa rakentamassa, ja siellä hänet nai muuan Piismalahdesta kotoisin ollut leskimies.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 122.

Rahikainen Hilippä (1918-1940), pakolainen, Palaga Ahtosen sisaren Marian poika.

Lähde: Heikki Rytkölä 2005; Karjala Kainuussa, Rajakyläien vaiheita 1700-luvun lopulta 1920-luvulle s. 403.

Kuhmo

Tampio Matro Iovantytö

A.Te.A.4.2.

(o.s. Artemjev = Rahikainen)

Synt. 05.03.1899, Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: Tampio Kalle Jaakonpoika

Synt. 30.03.1896

Matron nai Kuhmon mies Kalle Tampio. ⁹

Rahikainen Mikko Iovanpoika

A.Te.A.4.3.

(Artemjev)

Akonlahti, Tetriniemi

Mikko oli mukana Karjalan sodissa, tuli Kuhmoon v. 1921, otti sukunimekseen Rahikainen.

Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 122.

Kirjonen Iita Iovantytö

A.Te.A.4.4.

(o.s. Artemjev = Rahikainen)

Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: Kirjonen Ville

Iita oli ensin palveluksessa Kuhmossa, meni sitten Kemiin, jossa hänet nai Venäjän keisarillisen armeijan väepeli, karjalainen Ville Kirjonen. Iita elää tätä nykyä Ruotsissa.

Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 122.

Rimpi

Ahtonen Palaka Iovantytö

A.Te.A.4.5.

(o.s. Artemjev = Rahikainen)

Synt. 06.05.1906, Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: Ahtonen Iivana Vasseleinpoika

Rim.A.1.3.

Synt. 05.05.1894, Kuhmo, Rimpi

Iivana Ahtonen, synt. 05.05.1894, elää Rimmillä. Iivanan ensimmäinen vaimo oli naapurista, Huosiesvaarasta Huovini Ontrein tyttö Manu (synt. 1889, kuoli 1929) Tästä avioliitosta syntyi 6 lasta. Toinen vaimo (v:sta .1930) on Manun Anni-nimisen sisaren tyttö Palaka. Palakan kanssa

Iivanalla on 4 lasta. Palaka on syntynyt 06.05.1909 Akonlahden Tetriniemessä, josta oli isä Ieva Arttemjev, ja äiti oli siis Suomen puolelta Huosiesvaarasta Anni Huovinen. Kun Palaka oli 12-vuotias, perhe pakeni rajan yli Joutsenvaaraan, joka on ensimmäinen talo Suomen puolella. Palaka palveli eri taloissa Kuhmossa: Heiskalassa, Samijärvellä Risto Nykäsellä ja lopulta – ennen kuin Iivana tämän vaimovainansa 22-vuotiaan sisarentyttären nai – Kuhmon Lammasjärvellä Kajaani-yhtiön >>ukkoherralla>>.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 119.

Palaga Ahtonen, ent. Artemjev kuoli Kuhmossa 27.07.1991. Hän oli syntynyt 06.05.1906 Akonlahden Tetriniemessä suuren Kiitehenjärven rannalla. Palagan myötä päättyi yksi aikakausi Rimmin vienankarjalaiskylän historiassa.

Vuonna 1921 Palaga pakeni vanhempiensa matkassa Suomeen. 22-vuotiaana hän avioitui Rimmillä eläneen Iivana Ahtosen kanssa.

Lähde: Karjalan Heimo n:o 7-8/1991, s. 147.

Huotari Anni Iovantyttö

A.Te.A.4.6.

(o.s. Artemjev = Rahikainen)

Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: Huotari Jussi

Kuhmo, Joutsensalmi

Anni avioitui Jussi Huotarin kanssa Kuhmon Joutsensalmelle. Anni kuoli tapaturmaisesti: meni lehmiä katsomaan navettaan, toinen jalka oli navetan puolella, toinen välikön puolella, >>silloin laukesi katto keveällä, posahti peällä>>, kova lumi oli katolla, se niin kuin sahalla veti poikki ne katonalaiset. Jussi Huotari oli luterilainen.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 122

Artemjev Iipi Iovanpoika

A.Te.A.4.7.

Akonlahti Tetriniemi

Iipi eli Iivana hukkuu alla kymmenen; kaksi poikaa oli yhdessä, ja Iipi hukkuu, mutta kaveri Mikko ei.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 122

Artemjev Jeremei Poavilanpoika

A.A.

Archangelska Gouvernementet, Kemska Häradet, Kostamo samfund och Babigubi by.
Jeremej Pavloff Artemjeff Hemorten.

Lähde: Heikki Rytkölä: KIERTELEVÄT ”VENÄLÄISET” TALONPOJAT. Oulun lääninkanslian laukkukauppiaita koskevat passiluettelot vuosilta 1844–1847. s. 8.

Artemjev Poavila

A.Te.A.1.

Lapset: Iivana, Akei, Safron ja Huotari

Akonlahti

Tetriniemi

Aalto Iivana Poavilanpoika

A.Te.A.1.1.

(Artemjev)

Puoliso: Huovinen Alma Pekantyttö**Kuj.H.3.1.3.3.**

(Palaga Huovinen)

Synt. 14.05.1904, Kuhmo, Viettola

Lapset: Paula, Annikki, Mirjam, Pirkko-Liisa ja Kalevi

Palakan (suomalaisittain: Alma; synt. 1903) mies oli Poavilan Iivana (Artemjev) Tetriniemestä.

Palaka on viimeksi asunut Rääkkylässä. Sukunimi on otettu Aalto.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 128.

Palaga (Alma) (s. 14.05.1904, k. 1995) avioitui Iivan Paavalinp Arttemjeffin kanssa, joka oli kotoisin Akonlahden Tetriniemestä. Sukunimi Arttemjeff on suomennettu Aalloksi. Palagalla oli viisi lasta: Paula, Annikki, Mirjam, Pirkko-Liisa ja Kalevi.

Lähde: Pusin, Sirkka. Huovisen suvun juuret vuodesta 1760 alkaen.

Akonlahti

Märkävaara Talo 4

Aalto Akei Poavilanpoika**A.Te.A.1.2.**

(Akei Pavlovitsh Artemjev)

Synt. 1896, Akonlahti, Tetriniemi

Puoliso: Oka

Luvajärvi

Lapset: Aino, Anni, Olga ja Aleks.

Poavilanpoika Tetriniemestä. Entinen Bogdanoff. Aviopuoliso Oka Luvajärveltä. Lapset: Aino, Anni, Olga ja Aleks.

Lähde: Karjalan Heimo n:o 3-4/2002, s. 47.

Tetriniemi

Karjalan ASNT: valtion turvallisuuskomitean antama luettelo.

Kalevalan piiri

N:o 32 Aalto Agoi Pavlovits synt. 1896 Karjala Akonlahti Teeriniemi, viimeinen työpaikka

Märkävaara, kolhoosin prikatiiri, kuolinvuosi 1938.

Lähde: Carelia n:o 1/1991, s. 178.

Kalevalan piiri

Akonlahden Kyläneuvosto

Tetriniemi

Aalto Akei Pavlovitsh – synt. 1896 Kalevalan piirin Tetriniemessä, karjalainen, puolueeseen kuulumaton, kolhoosin prikatiiri. Vangittu 23.07.1938, tuomittu Karjalan ASNT:n erikoistroukan päätöksellä pykälän 58-6 perusteella 05.10.1938, ammuttu 15.10.1938. Kemissä. Rehabilitoitu Karjalan prokuraattorin päätöksellä 17.05.1989.

Lähde: Vienan Viesti: Helmikuun 6. pnä 1998, s. 4.

Artemijev Safron Poavilanpoika**A.Te.A.1.3.**

(Artemijev Safron Pavlovitsh)

Synt. 1898, Akonlahti, Tetriniemi

Kalevalan piiri

Akonlahden Kyläneuvosto

Tetriniemi

Artemijev Safron Pavlovitsh – synt. 1898 Tetriniemessä, karjalainen, puolueeseen kuulumaton, kolhoosilainen. Vangittu 29.12.1937, tuomittu SNTL:n NKVD:n päätöksellä pykälän 58-6

perusteella 26.01.1938, amuttu 24.02.1938. Petroskoissa. Rehabilitoitu Pohjoisen sotilaspiirin sotatribunaalin päätöksellä 19.05.1959.

Lähde: Vienan Viesti: n:o3/Helmikuun 6.pnä 1998.

Artemijev Huotari Poavilanpoika

A.Te.A.1.4.

(Feodor Pavlovitsh Artemijev)

Synt. 1901, Akonlahti, Tetriniemi

Kalevalan piiri

Akonlahden Kyläneuvosto

Tetriniemi

Artemijev Feodor Pavlovitsh – synt. 1901 Tetriniemessä, karjalainen, puolueeseen kuulumaton, sekatyöläinen. Vangittu 11.01.1938, tuomittu SNTL:n NKVD:n päätöksellä pykälän 58-6 perusteella 26.01.1938, amuttu 24.02.1938. Petroskoissa. Rehabilitoitu Pohjoisen sotilaspiirin sotatribunaalin päätöksellä 19.05.1959.

Lähde: Vienan Viesti: n:o3/Helmikuun 6.pnä 1998.

Artemijev Feodor Pavlovitsh – synt. 1902 Tetriniemessä, karjalainen, puolueeseen kuulumaton, seppä. Vangittu 26.03.1938, tuomittu Karjalan ASNT:n erikoistroikan päätöksellä pykälän 58-6-10-11 perusteella 22.09.1938, amuttu 03.10.1938. Kemissä. Rehabilitoitu SNTL:n Korkeimman neuvoston puhemiehistön päätöksellä 16.01.1989.

Lähde: Vienan Viesti: Helmikuun 6. pnä 1998, s. 4.

Akonlahti

Tetriniemi

Artemijev Moisei

A.Te.A.1.

Lapset: Taavetti ja Ohvo

Artemijev Taavetti Moiseinpoika

A.Te.A.1.1.

(David Moisejevitsh Artemijev)

Synt. 1872, Akonlahti, Tetriniemi

Kalevalan piiri

Akonlahden Kyläneuvosto

Tetriniemi

Artemijev David (Taavetti) Moisejevitsh – synt. 1872 Tetriniemessä, karjalainen, puolueeseen kuulumaton, kolhoosilainen. Vangittu 15.01.1938, tuomittu SNTL:n NKVD:n päätöksellä pykälän 58-6 perusteella 13.02.1938, amuttu 05.03.1938. Karhumäessä. Rehabilitoitu Pohjoisen sotilaspiirin sotatribunaalin päätöksellä 19.05.1958.

Vienan Viesti: n:o3/Helmikuun 6.pnä 1998.

Artemijev Ohvo Moiseinpoika

A.Te.A.1.2.

(Afanasij Moisejevitsh Artemijev)

Synt. 1874, Akonlahti, Tetriniemi

Lapset: Olga

Karjalan ASNT: valtion turvallisuuskomitean antama luettelo.

Kalevalan piiri

N:o 36 Artemijev Afanasi Moisejevits synt. 1874 Karjala Akonlahti Teeriniemi, viimeinen työpaikka Tetriniemi, kolhoosilainen, tuomio 3 v.

Lähde: Carelia n:o 1/1991, s. 178.

Kössijev Olga Ohvontyttö

A.Te.A.1.2.1.

(Artemjeva)

Synt. 19.07.1910, Akonlahti, Tetriniemi

Olga Ohvontyttö Kössijeva, syntynyt 1910 Akonlahden Tetriniemessä.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1993: Kynällä Kylmällä – Kädellä Lämpimällä, s. 97.

TIETOKANTA: NAARKDIGI ----- TIETUE: 24829

Signum: 14933: 1

Nauhapaikka: A 0000 - B loppu

Kesto: 1

Kopiotiedot:

Kieli: karjala

Pitäjä: Kontokki

Kylä: Uhtua

Alue:

Kielenopas: **Kossejeva, Olga Ohvontytär (os. Artemjev)**

Sukupuoli: n

Syntymäaika: 19.7.1910

Ikä:

Syntymäpaikka: Kontokki, Akonlahti, Tetriniemi

Elämänvaiheet: vuodesta 1935 Uhtuassa

NAuhoitusaika: 18.8.1987

Nauhoituspaikka: Uhtua, Huponsuo

Haastattelija: Virtaranta, Pertti. ¹⁰

Akonlahti

Tulliniemi

Artemjev Maksima

A.Tu.A.1

(Artemjev = Rahikaini)

(Tulli Maksima)

Puoliso: Peksujev Outi Timontyttö

Kos.P.2.2.

(Agafia Timofejevna Peksujeva)

Synt. n. 1884, Kostamus, Kylä

Lapset: Iivana

Outi Rahikaini (Karjalassa. "Tulli" Maksiman akka) elää vielä kotonaan Akonlahdessa. On jo hyvin vanha. Kotinsa on varakkaimpia Karjalassa, sillä poikansa harjoittaa kotona isohkoa kauppaaliikettä. Outi on nuorena naitu Kostamuksesta, Pöksy (= Peksujev) Timon tytär. Ei ole runoniekka.

Lähde: Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s. 52.

Muita siellä meän kylässä ei ollut, niin kovasti niitä tietäjiä. Siitä oli ne, toas ne tyhjän tietäjät melkein ne, Rahikaini siellä Outi ta Marina ta . . . Ne oltih siinä toas puitto (=vain) noih metsäm peitoksih ta semmoisih tietäjät ta – vaim mie (en) tiijä jotta mitäpä ne tiijettih siellä paremmin jotta, oisko niillä mitä ollut, sen kummempoa.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1958: Runonlaulajia ja Tietäjiä, Vienan kansa muistelee. s. 16.

Tulliniemi etelästä nähtynä (kuva s. 49). Vasemmalta lähtien talot ovat: kauppias Maksimaisen talo, Marttinan talot, Onissiman Omelien talo ja pappila. Omelie oli Vilho Jyrinojan isän enisimmäinen serkku. Myös Maksiman Iivanan ja Marttinan talossa oli samaa sukua. Akonlahti. 1943.

Lähde: Jyrinoja Vilho. Akonlahden Arkea ja Juhlaa, s. 49.

Kostamus

Vatala Talo 1

Vatanen Okahvie

A.Tu.A.2.

(Agafia Savina)

Synt. n. 1832 Akonlahti, Tulliniemi

Puoliso: Vatanen Huotari Trohkimanpoika

Kos.V.2.1.

(Feodor Trofimovits Vadajev)

Lapset: Miihkali, Onissima, Uljania, Jessei, Matrjo ja Moarie

Kostamus, v. 1890, Talo 449

Feodor Trif. Vadajev 61 v.

Vaimo Agafia Savina 58 v.

Lapset Mihail 32 v. (poika)? 29 v. Matrena 36 v. Ulania 24 v. Maria 21 v.

Mih. v. Evgenia 29 v.

Lapset Feodor 5 v. Tatjana 2 v.

v. Evdokija Ivan. 17 v. ¹¹

Kostamus, v. 1910, Talo 221

Leski Agafia Savel Vadajeva 78 v.

Lapset (Feodor) Elisej 53 v Mihail 52 v. Anisim 49 v.

Elis. V. Maria Ipatova. ¹²

"Huotarilla oli kolme poikaa:Miihkali, Jelessei ja Onissima."

Lähde: Peksujev, Iro. Kotikyläni Kostamus, s. 52. Arhippa Perttusen säätiön julkaisusarja n:o 1.

"Vatalassa muistetaan olleen alunperin kolme taloa. Yhdessä niistä oli kaksi veljestä, Huotari ja Poavila, mutta kenen poikija he olivat, sitä en tiedä. Huotarilla oli kolme poikua: Miihkali, Jelessei ja Onissima. Onissima oli miun tuattoni. Puavilalla oli kaksi poikua: Marttina ja Lari."

Lähde: Vatanen, Huoti. Kotoisen Kostamus-järven Rannalla, s. 52-53. Kostamus Runoa ja Proosaa. Karjalan Kustantamo Petroskoi 1987.

"Vatalassa muistetaan olleen alunperin kolme taloa. Yhdessä niistä oli kaksi veljestä, Huotari ja Poavila, mutta kenen poikija he olivat, sitä en tiedä.

Vatasen veljeksillä Miihkalilla, Onissimalla ja Jelesseillä oli kullakin oma talo. Veljesten isä oli Vatani Huotari ja äiti Akonlahden Tulliniemestä tuotu Okahvie (>> Maksima-ukon >> sisar)."

Lähde: Virtaranta, Pertti. Vienan kylä kiertämässä, Kostamus, s. 216.

Akonlahti

Tulliniemi Talo 1

Maksimaisen talo

Artemjev Iivana Maksimanpoika

A.Tu.A.1.1.

(Tulli Iivana)

Puoliso: Bogdanov Marppa Potontyttö

A.Na.B.1.1.1.

Akonlahti Nakrislahti

Maksimaisen talo

Iivana Arttemojev, Aviopuoliso Marppa Bogdanoff. Ei lapsia. Kauppa. Jatkosodan aikana talossa on toiminut Itä-Karjalan sotilashallinnon esikunta.

Lähde: Karjalan Heimo n:o 3-4/2002, s. 39.

Poton toinen tytär Marppa oli Tullinniemen kuulun kauppiaan »Tullin Iivanan» eli Iivana Maksimaisen vaimo.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 227.

Pitkän kaksihaaraisen niemensuikaleen nenässä on Tulliniemi, Akonlahden keskus. Siinä on kirkko, koulu, kyytiasema, ja siellä – Konon Mikitän huoneessa – pidetään myös kunnankokous. On sillä niemellä vielä kauppiaskin, Maksimainen Iivana, Tulliseksi häntä tavallisesti kutsutaan.

Jonkinlaisena kylänvanhimman apulaisena.

Lähde: Jyrinoja Vilho. Akonlahden Arkea ja Juhlaa, s. 50.

Kivijärven lähinaapuruudessa oli vielä Rennen asumus; se oli kuitenkin jo Suomen puolella, n. 100 metrin päässä rajalta Viiangin lahden kohdalla (kartassa n:o 30). Renne Heikkinen oli suomalainen. Hänen asuntonsa oli savupirtti. Nuorena Renne oli ollut 20 vuotta Akonlahden Tullinniemessä Iivana Arttemjevillä kasakkana. Kun Renne nai Kaisan, »Tullin Iivana» antoi kasakalleen vanhan rakennuksen, josta sitten tehtiin savupirtti nuorelleparille.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 217.

Risto Omenaiselta lammasnahat osti tavallisesti moskovalainen tehtailija Daniloff. Oravannahkoja hän toimitti akonlahtelaiselle kauppiaille Iivana Artenijeffille, joka vei ne Pietariin. Riston isä oli käynyt usein Sungun markkinoilla Äänijärven pohjoispäässä.

Lähde: Julku Kyösti. 1996. Rajamailla III, s. 146.

Kivijärvi Talo 20

Asjonvaara

Remsu Outi

A.Tu.A.

(Outi Artemjev)

Akonlahti, Tullinniemi

Puoliso: 1.1. Remsu Kusma Asjonpoika

Kij.R.

Synt. n. 1820

Lapset: Tatjana ja Okahvie

Asjon Kusmansta (sukunimeltään Remsu) Iivo Marttini mainitsee, että hän v. 1840 karhuntappoon lähtiessään oli »varoittanut toisia retkeen osaaottavia että pirtistä ulos lähteissä on pirtin ovi otettava alasarana irti ja sillä tavoin ovea lonkaamalla saranan puolelta mentävä ulos. Luultavasti muutkin ja myöhemmin ovat tätä taikaa käyttäneet.»

Asjon Kusman taloon (kartassa n:o 20), jota kutsuttiin Asjonvaaraksi tai Asjonniemeksi, oli emäntä tuotu Akonlahden Tullinniemestä. Kusma Remsun vaimo oli Outi, tyttönimeltään Arttemjev.

Kusmalla ja Outilla oli ainakin tyttäret Tatjana ja Okahvie.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 241.

Akonlahti

Nakrisaho

1. Arttemjev Triihpo**A.Na.A.****Puoliso: Huotarinen Outi Simanatyttö****A.Ti.O.**

Synt. n. 1839,

Lapset: Maksima, Riiko

Huotarini Outi; Akonl.

Outi Semenovna Feodoroff; Jeysein Simanan tytär; Triihpon naini. Ikä v. 1894 55 v. Oppinut ukoltaan. Eli vielä v. 1908 Akonlahden Nakrisahossa, mutta oli ”paha tai vanha jo”, n. 72 v. ikäinen. Mieheensä on kauan sitten kuollut ja O. on siitä alkaen elänyt suuressa köyhydessä, vanhana on täytynyt turvautua ihmisten armonpaloihin. Aikoinaan oli O. ”muasteri” äänellä-itkijä, oli monissa häissä ”itettäjänä”. Osasi myös vähäsen runoja ja taikoja.

Lähde: Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4, s. 1092.

Outi, Triihpon naini, elää vielä Akonlahden Nakrisahossa, mutta on ”paha ta vanha jo”, ehkä 72 v. ikäinen. Mieheensä on jo aikoja sitten kuollut, ja Outi on siitä alkaen suuressa köyhydessä elänyt. Viime aikoina on täytynyt ihmisten armopaloilla elää. Outilla on kaksi poikaa ja tytär (naimisissa) mutta nekin, köyhät kun ovat, eivät ole Outi – vanhusta jaksaneet elättää, jonka vuoksi on Outin ollut kerjuusauvaan turvaaminen. Aikoinaan oli Outi ”muasteri” äänellä itkijä. Kotiseudulla sai hän monissa häissä olla ”itettäjänä”. Sanotaan osaavan vähän runoja ja taikojakin.

Lähde: Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s. 49-50.

1.1. Arttemjev Maksima Triihponpoika**A.Na.A.1.**

Akonlahti, Nakrisaho

Lapset: Palaga

Maksimasta kerrotaan, että hän oli kaatanut 18 karhua.

Lähde: Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 198.

1.2. Artemjev Riiko Triihponpoika**A.Na.A.2.**

Akonlahti, Nakrisaho

Ka ken hänen tiesi! Ta i Triihpon Riion akka niis (= myös) oli (tietäjä), jotta tuota ... Veteh loajittih, siitä valettih vettä ta kylvyssä käytettih, lämmitettih kyly ta sielä kylvettih – olihan sitä tietämistä!

Lähde: Virtaranta, Pertti 1958: Runonlaulajia ja Tietäjiä, Vienan kansa muistelee. s. 18.

Vuokinsalmi

Levanvaara Talo 11

Samatajev Palaka Maksimantyttö**A.Na.A.1.1.**

(o.s. Arttemjev = Triihponen)

Synt. n. 1880, Akonlahti, Nakrisaho

Puoliso: Samatajev Akei Onuhrienpoika**Vus.S.1.3.****Triihposen Palaga**, v. 1902 oli 22 v.¹³

Triihposen Palaga; Akonl.

V. 1902 22 v. vanha."

Lähde: Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4, s. 1177.

"Akei oli nainut Akonlahdesta Triihposen Maksiman tytön Palakan, sukunimeltään Arttemjev; Maksimasta kerrotaan, että hän oli kaatanut 18 karhua."

Lähde: Virtaranta, Pertti. 1972: Polku Sammui, s. 198.

Artemjev Stahvei

(Stafej Artemjev)

Lapset: Nikolai

A.1.**Artemjev Nikolai Stahveinpoika**

(Nikolai Stafejevitsh Artemjev)

Synt. 1906, Akonlahti

A.1.1.

Kalevalan piiri

Luusalmen kyläneuvosto

Kannussuon metsäyömaa

Artemjev Nikolai Stafejevitsh – synt. 1906 Akonlahdessa, karjalainen, entinen puolueen jäsen, metsäyömaan johtaja. Vangittu 27.03.1938. tuomittu 14.04.1938 Karjalan ASNT:n NKVD:n troikan päätöksellä pykälän 58-2-6-10-11 perusteella 10:ksi vuodeksi ja toimitettu Vjatkan keskitysleirille, kuollut 07.06.1943. Rehabilitoitu Karjalan ASNT:n Korkeimman neuvoston asetuksella 27.11.1958.

Lähde: Vienan Viesti: Helmikuun 27.pnä 1998, s. 3.

Samallinen juoppo oli muuten Akonlahden seuraavakin pappi, josta Iivana Karhunen oli kuullut: Kontokissa oli Iljan päivän praasniekka, jonne kyseinen Akonlahden pappi meni’’ kirikköh sluusimah’’ ts. jumalanpalvelusta pitämään. Mutta viina maistui liian hyvältä, pappi joi itsensä humalaan ja nukahti pihalle. Pojat leikkasivat saksilla puolet päätä paljaaksi - papillahan oli pitkät hiukset -, ja pappi ei tiennyt mitään. Kun hän vihdoin heräsi ja huomasi mitä oli tapahtunut, oli hänen leikattava toinenkin puoli päätä paljaaksi, ettei näyttäisi niin pahalta. Tämän tapauksen jälkeen pappi ei enää iljennyt olla Akonlahdessa, vaan lähti pois. **Nyt pantiin papiksi vanha ’’tiekka’’ eli lukkari, joka oli Akonlahden karjalaisia (sukujaan Arttemjev).**¹⁴

Lähdeluettelo:

- ¹ Pöllä, Matti 1995: Vienan Karjalan etnisen koostumuksen muutokset 1600-1800-luvulla, s. 149. Suomalaisen Krjallisuuden Seuran Toimituksia 635. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Helsinki. Tammer-Paino Oy. Tampere, 1995. ISBN 951-717-893 x. ISSN 0355-1768. 353 sivua.
- ² Julku Kyösti. 1996. Rajamailla III, s. 110.
- ³ Kaukonen Väinö. Kansanrunon Kauko-Karjalaa ja Kalevalan synty, s. 94.
- ⁴ Itä-Karjalan Sotilashallinto, Vienan Piiriesikunta N:o 735 / Valis. / VII. Koskee: Ristirahvas-lehden osoitteita. 21.10.42. 2/TL/MM. Vienan piirin Valistustoimisto lähettää oheisena luettelon henkilöistä, joille olisi lähetettävä Ristirahvas-lehti.
- ⁵ Asmo Kallio; Sähköposti, 05.03.2006. Ohessa Vuokkiniemessä olevat siviilit syyskuussa 1943 (ja huoltoväkeä). Marginaaleissa on merkintöjä, että henkilöistä on luonnollisesti valokuvat, mutta niihin ei Sota-arkiston virkailijat osanneet antaa mitään vinkkejä. SA:n tuloluettelot T - 568/79)
- ⁶ Kallio, Asmo; Sota-arkisto 2.10.44, tulo 5685/??
- ⁷ Asmo Kallio; Sähköposti, 05.03.2006. Ohessa Vuokkiniemessä olevat siviilit syyskuussa 1943 (ja huoltoväkeä). Marginaaleissa on merkintöjä, että henkilöistä on luonnollisesti valokuvat, mutta niihin ei Sota-arkiston virkailijat osanneet antaa mitään vinkkejä. SA:n tuloluettelot T - 568/79)
- ⁸ SA-Kuvan teksti
- ⁹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 122.
- ¹⁰ Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, nauhoitearkiston tietokanta.
- ¹¹ Pöllä, Matti. Petroskoin Arkisto: Kostamuksen kylän rippikirja v. 1890
- ¹² Pöllä, Matti. Petroskoin Arkisto: Kostamuksen kylän rippikirja v. 1910

¹³ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 245. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy Jyväskylä 1992. ISBN 951-717-736-4. ISSN 0355-0257. 254 sivua.

¹⁴ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 188.